

Дело C-425/22

Преюдициално запитване

Дата на постъпване в Съда:

28 юни 2022 г.

Запитваща юрисдикция:

Kúria (Унгария)

Дата на акта за преюдициално запитване:

7 юни 2022 г.

Касатор:

MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt.

Отвeтник:

Mercedes-Benz Group AG

[...]

Определение на Kúria (Върховен съд, Унгария), постановено в производство по касационна жалба

[...]

Ищец: MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt. ([...] Будапеща [...])

Отвeтник: Mercedes-Benz Group AG ([...] Щутгарт, Германия)

Предмет на спора: Иск за обезщетение за вреди

Касатор: ищецът в главното производство

Наименование на въззивната инстанция [...]:

Fővárosi Ítéltábla (Апелативен съд Будапеща, Унгария) [...]

Наименование на първоинстанционния съд [...]:

Fővárosi Törvényszék (Градски съд Будапеща, Унгария) [...]

Диспозитив

Kúria (Върховен съд) отправя до Съда на Европейския съюз следните преюдициални въпроси:

1. Когато дружество майка предявява иск за обезщетение за вреди, произтичащи от антиконкурентно поведение на друго дружество, като целта е да се получи обезщетение за вредите, нанесени с това поведение изключително на дъщерните дружества на ищеца, определя ли се компетентният съд от седалището на дружеството майка като място, където е настъпило вредоносното събитие по смисъла на член 7, точка 2 от Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (наричан по-нататък „Регламент „Брюксел Ia“)?

2. От значение ли е за целите на прилагането на член 7, точка 2 от Регламент „Брюксел Ia“ обстоятелството, че към момента на различните придобивания, предмет на спора, не всички дъщерни дружества са били част от групата на дружеството майка?

[...]

Мотиви

Предмет на главното производство и относими факти

- 1 С влязло в сила решение, прието на 19 юли 2016 г. по дело AT.39824 – Камиони, Европейската комисия обявява, че в периода от 17 януари 1997 г. до 18 януари 2011 г. ответникът, със седалище в Германия, е участвал заедно с други дружества в картел относно определянето на брутните цени на средните (между 6 и 16 тона) и тежкотоварните камиони (над 16 тона) в Европейското икономическо пространство, което представлява продължено нарушение на забраните, установени в член 101 от Договора за функционирането на Европейския съюз (наричан по-нататък „ДФЕС“) и в член 53 от Споразумението за Европейското икономическо пространство.
- 2 Ищецът — акционерно дружество със седалище в Унгария, регистрирано на фондовата борса в Будапеща, в крайна сметка контролира дружествата, принадлежащи към групата MOL. Ищецът е мажоритарен акционер или осъществява по друг начин изключителен контрол върху няколко дружества като MOLTRANS със седалище в Унгария, INA със седалище в Хърватия, Panta y Nelsa със седалище в Италия, ROTH със седалище в Австрия и SLOVNAFT със седалище в Словакия. През периода на нарушението,

определен от Комисията в посоченото решение, тези дъщерни дружества на ищеца са се сдобили в различни държави членки непряко от ответника — чрез закупуване или чрез финансов лизинг — с общо 71 камиона.

- 3 Ищецът претендира в исковата си молба ответникът да бъде осъден да заплати 530 851 EUR, заедно със съответните лихви и разноски, като твърди, че това е сумата, която неговите дъщерни дружества са надплатили за различни камиони в резултат на установения от Европейската комисия ценови картел. Като член на групата от дружества, който я контролира, и позовавайки се на концепцията за стопанската единица, ищецът решава сам да предяви обезщетителните искове на дъщерните дружества срещу ответника. Въз основа на член 7, точка 2 от Регламент „Брюксел Ia“ ищецът счита, че компетентни са съдилищата по неговото седалище като място, където се намира центърът на икономическите и имуществените интереси на групата от дружества и следователно — като мястото, където в крайна сметка е настъпило вредоносното събитие. В качеството си на дружество, което контролира групата, ищецът счита претърпените от дъщерните му дружества вреди за свои.
- 4 Ответникът повдига възражение за липса на компетентност, като твърди, че разпоредбата, на която ищецът се позовава, не може да обоснове компетентността на сезирания съд.
- 5 Първоинстанционният със се произнася служебно с определение за прекратяване на производството. В определението се посочва, че основанието за специална компетентност, посочено в член 7, точка 2 от Регламент „Брюксел Ia“, трябва да се тълкува ограничително съгласно относимата практика на Съда на Европейския съюз (наричан по-нататък „Съдът“), като същото е приложимо единствено когато съществува особено тясна връзка. Първоинстанционният съд отбелязва, че в случая на разглеждания картел не е възможно да се установи мястото на настъпване на събитието, причинило вредата, тъй като става въпрос за множество споразумения, сключени по време на срещи и разговори, проведени в различни държави членки. Ето защо според посочения съд е необходимо да се провери дали Унгария може да бъде определена като място, където е настъпила вредата. В тази връзка той преценява, че вредата на ищеца всъщност представлява т.нар. чисто икономическа вреда, като в това отношение се позовава на тълкуването в решение на Съда от 10 юни 2004 г., *Kronhofer* (C-168/02, EU:C:2004:364), съгласно което обстоятелството, че ищецът е претърпял вреда, произтичаща от загубата на част от неговото имущество, настъпила в друга държава членка, само по себе си не позволява местоживеенето на ищеца (в случая — седалището) да бъде прието за мястото, където е настъпила вредата. Първоинстанционният съд отбелязва също, че решенията на Съда във връзка с искове за поправка на вреди, претърпени в резултат на нарушения на конкурентното право, не са приложими в областта на съдебната компетентност, тъй като в разглеждания случай не ищецът, а неговите дъщерни дружества със седалище в различни

държави членки на Съюза са придобили камионите и действително са претърпели вреди в резултат на изкривяването на ценообразуването. Ето защо при отсъствието на подходящ критерий за привързване седалището на ищеца, в качеството му на член на групата, който я контролира, не създава достатъчно тясна връзка между предмета на спора и унгарските съдилища, поради което то не обосновава компетентност на съдилищата по седалището на ищеца.

- 6 Въззивният съд, разгледал подадената от ищеца жалба, потвърждава определението на първоинстанционния съд. При преценката на основанията по въззивната жалба посочената юрисдикция приема следното: камионите не са придобити от ищеца, който е посочил единствено, че от значение за определяне на компетентността е центърът на неговите икономически интереси и дейности, поради което според ищеца — като дружество майка на групата — неговото седалище е мястото, на което е настъпило вредоносното събитие. Въззивната инстанция допълва мотивите на първоинстанционния съд, посочвайки, че съгласно практиката на Съда концепцията за стопанската единица намира приложение само при определянето на отговорността за нарушения на конкурентното право и не може да бъде прилагана спрямо увреденото лице. Според второинстанционния съд доводите на ищеца не се подкрепят и от съдебната практика, на която същият се позовава. Този съд отбелязва, че съгласно член 7, точка 2 от Регламент „Брюксел Ia“ от значение е мястото, където е настъпило вредоносното събитие, което следва да се определи, изхождайки от седалището на увреденото дружество, а не от седалището на контролиращото дружество, нито от обстоятелствата, свързани със сключената от него сделка. Ето защо въззивната инстанция не приема за релевантно за определяне на компетентния съд нито понятието за предприятие, нито концепцията за стопанска единица, на която се позовава ищецът, като според нея въпросът кой субект упражнява контрол върху увреденото дружество е без значение за целите на съдебната компетентност. Също като първоинстанционния съд въззивната инстанция подчертава, че в разглеждания случай не ищецът е бил този, който е придобил и платил камионите, обект на картела, а неговите дъщерни дружества, поради което вредата е причинена не на него, а на тези дружества. Тя допълва, че съгласно тълкуването на Съда в решение от 21 май 2015 г., CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335), компетентността на сезирания съд се ограничава до претърпяното увреждане от предприятието, чието седалище се намира в съдебния му район, поради което критерият за привързване, свързан с мястото, където е настъпила вредата, не може да бъде променен, по-специално чрез позоваването от страна на ищеца на концепцията за стопанската единица, която не е призната в правилата за предоставяне на съдебна компетентност.
- 7 Определението на въззивната инстанция е обжалвано от ищеца с касационна жалба, с която същият иска това определение да бъде отменено, както и да бъде постановено продължаване на производството пред съдилищата, които

са по-рано са разгледали иска. Ищецът твърди, че тези съдилища са тълкували погрешно член 7, точка 2 от Регламент „Брюксел Ia“ и че са прекратили производството незаконосъобразно. Според него концепцията за стопанската единица е от значение включително за определянето на съдебната компетентност, тъй като ищецът — като единствено контролиращо групата дружество — определя икономическата стратегия на включените в нея дружества, поради което той е пряко засегнат от тяхното ефективно или неефективно функциониране. Ето защо понятието за предприятие трябва да бъде тълкувано единно. Ищецът излага подробно практиката на Съда относно съдебната компетентност по дела за обезщетение за вреди от нарушения на конкурентното право. Той допълва, че тълкуването на въззивната инстанция на посоченото по-горе решение CDC Hydrogen Peroxide е погрешно, тъй като, макар действително спорното придобиване на вземания да не дава основание за предявяване на отделните искове пред един и същ съд (както Съдът постановява по това дело), подобна връзка се създава именно въз основа на понятието за стопанска единица.

- 8 В писмения отговор на касационната жалба ответникът моли определението на въззивната инстанция да бъде потвърдено. Твърди, че ищецът не е придобил нито един от камионите, обект на картела, поради което не той е претърпял вредата. Според ответника концепцията за стопанската единица, на която се позова ищецът, не може да се тълкува по защитавания от него начин, тъй като това тълкуване не се подкрепя нито от правните норми, нито от Съда, който при нито едно свое произнесяне — включително в решение от 6 октомври 2021 г., (C-882/19, EU:C:2021:800), постановено след обжалваното определение — не предвижда възможността от тази концепция да се ползва увреденото лице. Ответникът твърди, че посоченото решение по никакъв начин не обосновава позоваването на концепцията за стопанската единица от страна на ищеца. Ответникът повтаря твърденията, изложени от него във връзка с релевантната практика на Съда, които като цяло съвпадат с тълкуването на предходните инстанции.

Правото на Съюза и национално законодателство

- 9 Съгласно член 101, параграф 1 ДФЕС се забраняват като несъвместими с вътрешния пазар всички споразумения между предприятия, решения на сдружения на предприятия и съгласувани практики, които биха могли да засегнат търговията между държавите членки и които имат за своя цел или резултат предотвратяването, ограничаването или нарушаването на конкуренцията в рамките на вътрешния пазар.
- 10 Член 7, точка 2 от Регламент „Брюксел Ia“ предвижда, че срещу лице, което има местоживеене в държава членка, могат да бъдат предявявани искове в друга държава членка по дела относно непозволено увреждане, деликт или

квазиделикт, в съдилищата на мястото, където е настъпило или може да настъпи вредоносното събитие.

11 Съгласно член 240, параграф 1 от a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXIII. Törvény (Закон № CXIII от 2016 г. за приемане на Гражданския процесуален кодекс, наричан по-нататък „Гражданският процесуален кодекс“), съдът прекратява служебно производството, независимо от фазата, в която се намира, когато:

b) при невъзможност да се установи компетентността на унгарските съдилища на каквото и да било основание, тази компетентност може да бъде обоснована с явяването на ответника, но:

ba) ответникът не е представил писмен отговор на исковата молба или

bb) ответникът е направил възражение за липса на компетентност на съответния съд.

Практиката на Съда

12 До момента Съдът няколко пъти е разглеждал в практиката си въпроси, свързани със съдебната компетентност по дела за поправка на вреди, причинени от картел.

13 По дело CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13) Съдът подчертава във връзка с определянето на мястото на вредоносното събитие, че предоставянето на компетентност на това основание зависи от установяването в съдебния район на сезирания съд на конкретно събитие, при което този картел е бил окончателно създаден, или на споразумение, което само по себе си е събитието, причинило предполагаемата претърпяна от купувач вреда (решение от 21 май 2015 г., Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335, т. 50). В разглеждания случай обаче, доколкото картелните споразумения са сключени последователно на различни места и по различен начин, компетентността не е могла да бъде определена по този начин. В това отношение вредата е настъпила (е претърпяна) на мястото, където вредоносното събитие е произвело неблагоприятните си последици.

14 В решение flyLAL-Lithuanian Airlines (C-27/17) Съдът отбелязва, че понятието „мястото, където е настъпило вредоносното събитие“ не може да се тълкува разширително, така че да обхване всяко място, на което могат да бъдат усетени неблагоприятните последици от събитие, което вече е причинило вреда, действително настъпила на друго място, т.е. че това понятие не включва мястото, където пострадалото лице е понесло имуществена вреда, до която е довела първоначална вреда, настъпила и понесена от него в друга държава членка (решение от 5 юли 2018 г., flyLAL-Lithuanian Airlines, C-27/17, EU:C:2018:533, т. 32).

- 15 Дело Tibor-Trans (C-451/18) е първото преюдициално производство във връзка с картела относно камионите, който стои в основата на случая в главното производство. В решение от 29 юли 2019 г., Tibor-Trans, C-451/18, EU:C:2019:635, т. 25, Съдът подчертава, че понятието „място, където е настъпило вредоносното събитие“ се отнася едновременно до мястото на настъпване на вредата и до мястото на настъпване на събитието, причинило тази вреда, поради което ищецът може по свой избор да предяви иск срещу ответника пред съда в едното или другото място. Съдът постановява също, че твърдяната в главното производство [по това дело] вреда се дължи главно на по-високите разходи заради изкуствено повишената цена и поради това е непосредствена последица от нарушението по член 101 ДФЕС, и следователно тя представлява пряка вреда, която по принцип би могла да обоснове компетентността на юрисдикциите на държавата членка, на чиято територия е настъпила (решение от 29 юли 2019 г., Tibor-Trans, C-451/18, EU:C:2019:635, т. 31). Когато засегнатият от антиконкурентното поведение пазар се намира в държавата членка, на чиято територия се претендира, че е настъпила твърдяната вреда, следва да се приеме, че за целите на прилагането на член 7, точка 2 от Регламент „Брюксел Ia“ мястото на настъпване на вредата се намира в тази държава членка (решение от 29 юли 2019 г., Tibor-Trans, C-451/18, EU:C:2019:635, т. 33). Това решение всъщност отговаря на целите за близост и предвидимост на правилата за компетентност, доколкото, от една страна, съдилищата на държавата членка, в която е засегнатият пазар, се намират в най-добра позиция за разглеждането на такива икове за обезщетения, и от друга страна, икономическият оператор, който има антиконкурентно поведение, основателно би могъл да очаква да бъде призован в съдилищата на мястото, където това поведение е нарушило правилата за здравословна конкуренция (решение от 29 юли 2019 г., Tibor-Trans, C-451/18, EU:C:2019:635, т. 34).
- 16 В решение Volvo и др. (C-30/20) Съдът доразвива практиката си, като постановява, че член 7, точка 2 от Регламент „Брюксел Ia“ трябва да се тълкува в смисъл, че в рамките на пазара, засегнат от тайни споразумения относно определянето и увеличението на цените на вещи, международна и териториална компетентност да разгледа — въз основа на мястото на настъпване на вредата — иск за обезщетение за вредите, причинени от тези противоречащи на член 101 ДФЕС споразумения, има или съдът, в чийто съдебен район се намира мястото на придобиване от смятащото се за увредено предприятие на вещите, засегнати от посочените споразумения, или — в случай на придобивания от това предприятие на няколко места — съдът, в чийто съдебен район се намира седалището на въпросното предприятие (решение от 15 юни 2021 г., Volvo и др., C-30/20, EU:C:2021:604, т. 43).
- 17 По дело Sumal (C-882/19) Съдът приема, че увреденото от антиконкурентна практика на предприятие лице може да предяви иск за обезщетение за вреди както срещу дружество майка, на което Комисията с решение е наложила санкция за тази практика, така и срещу дъщерно дружество на това

дружество, което не е посочено в това решение, при положение че те заедно образуват една стопанска единица (решение от 6 октомври 2021 г., Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, т. 67). Когато засегнатият от антиконкурентното поведение пазар се намира в държавата членка, на чиято територия се претендира, че е настъпила твърдяната вреда, следва да се приеме, че за целите на прилагането на член 7, точка 2 от Регламент „Брюксел Ia“ мястото на настъпване на вредата се намира в тази държава членка (решение от 6 октомври 2021 г., Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, т. 66).

Мотиви за оправяне на преюдициалното запитване до Съда

- 18 Според Kúria (Върховен съд) отговорът на отправените преюдициални въпроси е необходим както за решаването на спора, с който запитващата юрисдикция е сезирана, така и за целите на еднаквото тълкуване и прилагане на член 7, точка 2 от Регламент „Брюксел Ia“. В това отношение не съществува установена практика на Съда, нито може да се приеме, че евентуалните отговори „не оставя[т] място за никакво разумно съмнение“ (решение от 6 октомври 1982 г., Sri CILFIT и др., 283/81, EU:C:1982:335, т. 21).
- 19 Въззивната инстанция, разгледала настоящия случай, приема, че унгарските съдилища не са компетентни да разгледат спора, иницииран от дружеството майка. Според нея би било в противоречие с принципите на процесуална икономия и ефикасност унгарските съдилища да разглеждат обезщетителни искове на дружества, чието седалище в повечето случаи е в чужбина, като тези искове произтичат от сключени извън Унгария договори за моторни превозни средства. Освен това ищецът не може да се счита за пряк приобретател на камионите, като вредата не е настъпила в дружеството майка, а в неговите дъщерни дружества; дружеството майка може да е претърпяло единствено икономическа вреда, която не обосновава компетентността на съда по мястото, където се намира неговото седалище, като място, където е настъпило вредоносното събитие. В подкрепа на твърдението си за компетентност на унгарските съдилища ищецът не посочва придобивания, осъществени в Унгария, а се основава на центъра на икономическа дейност и интереси на групата, което не обосновава компетентността по член 7, точка 2 от Регламент „Брюксел Ia“.
- 20 Няма спор, че в практиката си Съдът е развил концепцията за стопанската единица, съгласно която увреденото от антиконкурентна практика лице може да предяви иск за обезщетение за вреди срещу едно от юридическите лица, което е член на съответната група от дружества. По този начин, с цел да се гарантира ефективното прилагане на конкурентното право, увреденото лице може да предяви иск за обезщетение за вреди както срещу дружество майка, така и срещу негово дъщерно дружество, независимо кое от тях Комисията е санкционирала с решението си за нарушение на конкурентното право (решение от 6 октомври 2021 г., Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800).

- 21 Практиката на Съда е единна и по въпроса, че участващите в даден картел лица няма как да не знаят, че купувачите на въпросните вещи са установени в рамките на пазара, засегнат от тайните практики, и следователно — в съответствие с изискването за предвидимост — те трябва да са наясно, че срещу тях може да бъде предявен иск на територията на всяка от засегнатите държави членки (решение от 15 юли 2021 г., Volvo и др., C-30/20, EU:C:2021:604, т. 38 и 42)
- 22 Съдът обаче все още не се е произнасял по въпроса дали в контекста на тълкуването на член 7, точка 2 от Регламент „Брюксел Ia“ концепцията за стопанската единица може да се прилага и спрямо увредената страна.
- 23 Kúria (Върховен съд) също не се е произнасял до момента по поставения правен въпрос, макар понастоящем пред него да има висящи няколко дела със сходен предмет, така че този въпрос не може да остане без отговор.
- 24 Според Kúria (Върховен съд) особеното в случая в главното производство е, че с оглед на направеното от ответника възражение за липса на компетентност по-долните инстанции са решили да прекратят производството, по-специално на основание, че за дружеството майка не е налице вреда и че същото не може да се позовава на вредата, претърпяна от дъщерните му дружества, като непряка вреда. Въпреки че тези въпроси се отнасят до съществуването на спора, отговорът на същите не може да бъде избегнат при определянето на компетентния съд поради преюдициалния характер на въпроса дали седалището на дружеството майка може да обоснове компетентността на унгарските съдилища като място, където е настъпило вредоносното събитие по смисъла на член 7, точка 2 от Регламент „Брюксел Ia“, т.е. дали концепцията за стопанската единица може да се приложи и спрямо увредената страна и по какъв начин.
- 25 Друга особеност във фактите в главното производство е обстоятелството, че през периода на действие на ценовия картел, установен с решението на Комисията, не всички дъщерни дружества са били притежавани от дружеството майка, поради което те не са били част от групата по времето, когато са осъществили спорните придобивания. Ако Съдът приеме седалището на дружеството майка като фактор, който — като място, на което е настъпила вредата — позволява да се признае компетентност за разглеждане на исковете за вреди, претърпени от дъщерните дружества, възниква въпросът за значението на обстоятелството, че не всички дружества са били притежавани от дружеството майка към момента на настъпване на вредата.

[...]

Будапеща, 7 юни 2022 г.

[подписи]

[...]

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ